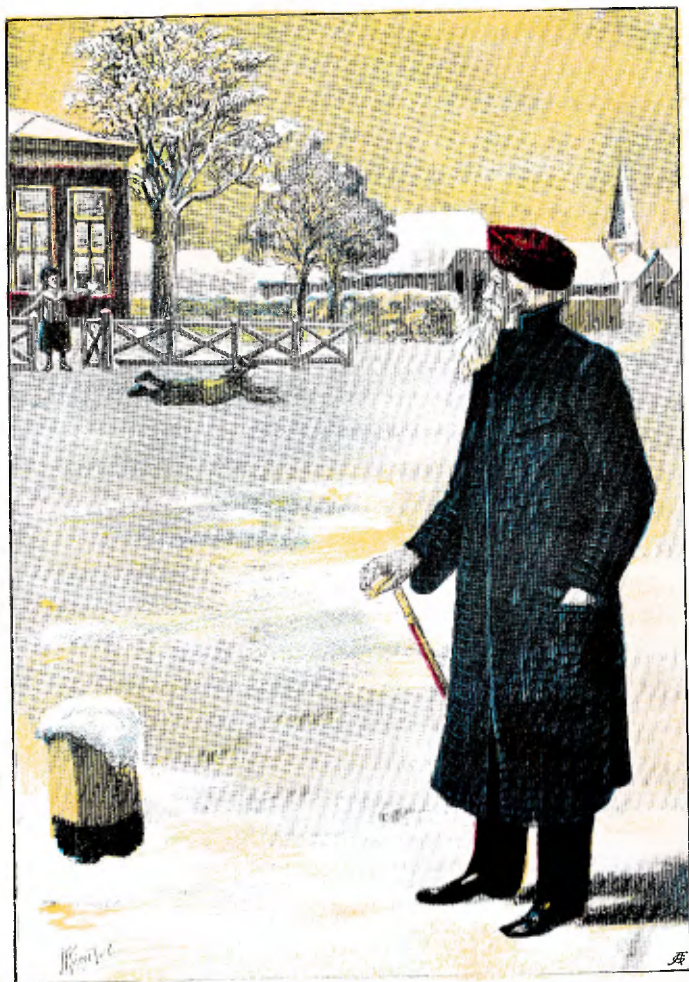

DOOR LIEFDE GEWONNEN

DOOR HERMAN

J. M. BREDÉE'S UITGEVERS-MIJ, — ROTTERDAM

Rachel gleed uit en viel met een luiden kreet op den grond.
Blz. 24.

DOOR LIEFDE GEWONNEN

DOOR

HERMAN

DERDE DRUK

17e—24e duizendtal.

Leestijd: 10—14 jaar.

J. M. BREDÉE'S U. M. ROTTERDAM.

1.

Even buiten het dorp stond een klein huisje. Het zag er wel lief, maar toch eenigszins bouwvallig uit, of het wachtte op iemand, die het wilde afbreken. Reeds eenigen tijd was het niet bewoond geweest, hetgeen duidelijk merkbaar was aan het slecht onderhouden tuintje, waarin het onkruid welig opgroeide. Doch nu — 't is zoowat tegen Paschen — zien wij er een grooten wagen stilhouden, waaruit allerlei huisraad naar binnen gedragen wordt. Vier kleine kleuters, drie jongens van dertien, elf en zeven, en een meisje van ongeveer negen jaar wedijveren met vader en moeder om alles over te brengen. Van de groote en zware stukken moeten zij natuurlijk afbljven, daaraan wil de voerman wel even helpen, doch de kleinere voorwerpen trachten ze elkan- der zelfs afhandig te maken, zoo tuk zijn ze op het dragen van een vrachtje. Het duurt dan ook niet lang, of de geheele inhoud van den wagen is naar binnen ge- bracht, de voerman is weggereden en het kleine goed dartelt om de nieuwe woning om alles eens terdege op te nemen.

Ondertusschen laten vader en moeder den blik gaan over het verward door elkander staande huisraad om te zien, hoe zij er het best orde in zullen brengen. Juf- vrouw Martina Spoorman schijnt vroolijk gestemd. Met een lach op 't gelaat reikt zij haar man de hand en zegt:

„Nu, George, ik ben blij, dat we weer een goede woning hebben; we zullen ze maar eens spoedig opknappen.”

Spoorman zelf is echter minder opgeruimd. Hij strijkt met de hand over het voorhoofd en antwoordt: „Ik wenschte wel, dat ik je een mooier huis kon aanbieden, Martina, gij zijt het zoo heel anders gewoon; als ik geweten had . . .”

„Lieve man”, valt Martina hem in de rede, „weer het oude liedje? Kunt ge u het verlies van geld en goed dan zoo moeilijk getroosten?”

„’t Is om uwentwil, lieve vrouw, dat ik er niet overheen kan.”

„Moet ik dan telkens weer herhalen, dat ik gelukkig ben, gelukkiger dan toen ik in overvloed leefde? Zie op onze kinderen, George, wat heeft de Heere in hen ons niet veel geschonken!”

Hij kuste haar hartelijk en zij troonde hem naar het open venster, dat op het kleine, verwilderde tuintje uitzag, waar de kinderen bezig waren viooltjes te zoeken. Juist kwam Ester aanloopen, met een glans van verrukking op het gelaat.

„Zie eens, Moe, wat mooie viooltjes! Voor u een en voor vader een; wij hebben er een heele massa.”

Moeder nam de bloempjes aan, snoof met welbehagen den lieflijken geur in, en stak er een in het knoopsgat van haar man. „George,” zei ze, „het is nu nog vroeg en ge hebt vandaag een vrijen dag; zoudt ge nu niet allereerst beginnen, met de kinderen het tuintje om te spitten? Binnenshuis kan ik voorloopig alleen wel voort

en dan is het tuintje voor de feestdagen nog in orde.”

„Ge hebt gelijk, Vrouw,” was het antwoord, „ik zal even een oude jas aantrekken en dan gaan we dadelijk beginnen.” Een oogenblik later ging hij naar buiten en deelde het plan aan de kinderen mee. „Hoera!” klonk het als uit één mond. De kleine Karel duikelde zelfs kopje-over van plezier en toen luisterden allen naar de aanwijzing van vader, wat zij te doen hadden.

Juffrouw Spoorman was intusschen naar de keuken gegaan om een aanvang met haar werk te maken. Zij kon echter niet nalaten nog even naar buiten te zien, waar zij alles zoo ijverig en vroolijk bezig zag. Innig verheugd sloeg ze den blik naar boven, vouwde de handen en zacht klonk het van haar lippen: „Ik dank U, Heere! voor zoo overvloedigen zegen!”

Toch had haar man gelijk: Martina Spoorman was het vroeger beter gewoon geweest. Haar vader was eens een rijk koopman geweest in een groote handelsstad. Zij en haar broer Adolf werden door hun ouders overladen met al, wat het leven veraangenamen kon. George Spoorman was in de zaak van haar vader aangesteld, waar hij vaak met Martina in aanraking kwam, ofschoon de rijke, trotsche koopman hem, den eenvoudigen jongeling, zooveel mogelijk op een afstand hield. Er kwam echter spoedig verandering. Een vreeslijke besmettelijke ziekte, die oud noch jong, rijk noch arm, spaarde, nam Martina's ouders kort na elkander weg, en hoe vreeslijk die slag ook was, toch werd daardoor de weg gebaad tot vervulling van den wensch, dien Mar-

tina en George beiden reeds zoo lang gekoesterd hadden. Eer een jaar verstreken was, werden zij voor goed, door het huwelijk, met elkaar verbonden. Martina's broer was met deze verbintenis niet zeer ingenomen. Ook hij was te trotsch en te lichtzinnig om het met den ernstigen Spoorman te kunnen vinden en zijn zuster achtte hij dwaas, dat zij aan zulk een eenvoudigen man, aan een ondergeschikte van haar vader, haar hart had kunnen geven.

Martina daarentegen voelde zich innig gelukkig, toen zij haar man naar de nieuwe woning volgde. Zij had geleerd nog iets anders te zoeken dan aardse grootheid; de vreeze Gods woonde in haar hart en deze had zij ook in haar man gevonden. Was dit niet zoo geweest, dan had zij onmogelijk den nieuwen slag kunnen verdragen, die hen acht jaren later trof door den plotseligen dood van haar broeder. Deze toch had door zijn lichtzinnig gedrag niet slechts zijn eigen vermogen, maar ook dat van zijn zuster, hetwelk volgens het testament haars vaders voor het grootste deel in de zaak was blijven staan, verkwist. Op de rest van het geld werd beslag gelegd door verscheiden schuldeischers, onder anderen ook door een ouden Jood, die tal van onvoldane wissels toonde.

Toen aan alle verplichtingen voldaan was, bleef er niets over. Ook George Spoorman kon zich niet langer staande houden; hij moest zijn betalingen staken. Een plaats als boekhouder, waarvoor hij veel moeite gedaan had, kon hij niet vinden, zoodat hij blij was, eindelijk

een betrekking als klerk te verkrijgen bij advocaat Steenbergen. Deze heer kende hem en was met zijn lot begaan, waarom hij hem een betrekkelijk ruim inkomen schonk, dat evenwel niet opwoog tegen de steeds wassende behoeften van Spoormans gezin.* Hij moest zich dus wel bekrimpen, hoe moeilijk het hem ook viel hier toe te besluiten. Zijn vrouw, die zijn bedrukttheid maar al te goed bemerkte, bleef echter opgewekt en vroolijk in haar God en vol vertrouwen sprak zij: „Was de rijkdom goed voor ons geweest, dan zouden wij dien behouden hebben. Nu zendt de Heere ons armoede, welnu, Zijn wijsheid zal wel weten waarom. Wij zullen dankbaar zijn.”

Dat zij niet altijd in diezelfde opgewekte stemming verkeerde, is wel te begrijpen; doch de droefheid over de geleden verliezen duurde gewoonlijk slechts een oogenblik. Zoo ook heden; als zij let op het luttele stukje gronds, waarop nauwlijks één boompje schaduw geeft, dan gaan haar gedachten terug naar het verleden en ze ziet in den geest den grooten, smaakvol onderhouden tuin van het ouderlijk huis, met sierlijke bloemperken en fonteinen. Doch, als ze dan weer de stralende gezichten harer kinderen aanschouwt en haar man, dien zij innig lief heeft, dan drijft de wolk weer van haar voorhoofd weg en jubelt er een stem in haar hart: „De Heere heeft alles wel gemaakt!”

Hoe gelukkig waren de kinderen, toen zij voor het middagmaal binnenkwamen! Hun arbeid scheen hun hoogst belangrijk toe, alsof hun ouders hen niet konden

den missen. De kleine Karel zat een poos stil te droomen, maar eindelijk klonk het met echt kinderlijken trots:

„Onze tuin!”

Tegen het Paaschfeest was alles netjes in orde. Het oude, bouwvallige huisje zag er nu van binnen en van buiten zeer vriendelijk uit. Ook het tuintje had een geheel ander aanzien, nu het onkruid gewied en hier en daar een klein bloemperkje aangebracht was. Zaterdag's middags stond het jeugdige viertal reeds vroeg aan het nieuw geverfde tuinhokje, en luisterde met aandacht naar het plechtig gelui van de klok der dorpskerk, dat voor hen tot nog toe iets zeldzaams geweest was.

„Moe, hebt ge de klok hooren luiden?” vroeg Marie toen ze binnen kwam.

„Ja, lieveling, vindt ge 't niet mooi? Maar morgen is het nog veel mooier, dan luidt de Paaschklok, die de menschen naar de kerk roept om feest te vieren. Nog een oogenblik geduld, dan kom ik bij jelui in het tuintje zitten en dan zullen we samen over de Paaschgeschiedenis spreken.”

„He ja, Moe, maar waarom moet u toch altijd zoo ijverig zijn?”

„Wel, jou kleine weetgraag, alle menschen moeten toch werken en waarom ik dan niet?”

„Ja, dat weet ik wel, Moe, maar alle menschen hebben het toch niet zoo druk als u?”

„Dat begrijpt ge nu nog zoo goed niet, kind. Dat wil ik je wel zeggen, dat ik den lieven Heere dankbaar ben,

dat Hij mij zooveel te doen geeft en mij daarbij ook den lust ertoe heeft geschonken.”

„Bij ons op school zeggen ze altijd, dat ze zoo graag rijk zouden willen zijn, dan behoeften ze niet te werken.”

„Dat is heel dwaas, Marie, maar die meisjes weten niet beter.”

„Ik zal blij zijn, als de school weer begint, Moe, dan komen er weer nieuwe kinderen, dat vind ik altijd zoo aardig.”

„In uw klas zal toch wel zelden een nieuweling komen, he?”

„Dat is wel zoo, maar dezen keer komt er toch wel een nieuw meisje. Lina Green zei den laatsten dag voor de vacantie: „Als we weer hier komen, dan is Rachel Schlomer er ook en toen lachte ze zoo spotachtig; dat was niet aardig van haar, wel Moe?”

„Neen, lang niet, wat heeft ze tegen dat kind?”

„Ze zegt, dat haar grootvader een Jood is en Rachel een Jodinnetje en dat ze niet graag met haar zou willen omgaan. Ze zou haar zelfs heelemaal niet aankijken, want haar grootvader is vuil en . . .”

„O, houd maar op! Ik wil niets meer hooren van wat dat onvriendelijke meisje gezegd heeft,” viel moeder haar ernstig in de rede. „Als het kind zelf niets verkeerd doet, hebt ge volstrekt geen reden haar te verachten.”

„Verachten, wat is dat, Moe?”

„Nu denken, dat ge zelf beter zijt, niets met haar te doen willen hebben. — ”

„O, ik begrijp het al,” hernam Marie, „neen, dat zal ik niet doen, heusch niet, Moe.”

Een poosje zweeg ze en keek naar den grond, alsof ze iets stond te bedenken, terwijl moeder met haar naaiwerk voortging. Doch plotseling keek ze weer op en vroeg aarzelend: „Moe, eten we morgen Paascheieren?”

Moeder glimlachte. „Paascheieren, kind, waar denkt ge al niet aan? Misschien, dat een of ander vogeltje er een in den tuin verstoppt heeft.”

„O, dat zou heerlijk zijn! Willem zegt ook, dat er in het vlierboschje een vogelnestje is, daarin zullen misschien wel al eitjes liggen.”

„Best mogelijk, kind, dan zullen wij er eens naar moeten zien.”

„Weet u, wat ik ook nog zoo graag wou, Moe?” vroeg de kleine babbelaarster weer.

„Nu, wat dan?” lachte moeder. „Me dunkt, je bent niet gauw tevreden.”

„Ziet u . . . , op school . . . zeggen de kinderen allemaal, dat ze met Paschen Paaschbrood eten. Ik zou zoo graag ook een stukje hebben, ik weet heelemaal niet, hoe het smaakt.”

„Die wensch zal toch vooreerst niet vervuld worden, kleine snapster, misschien als ge groot zijt, je moet eerst nog maar een beetje wachten.”

„Wachten is niet prettig, Moe. Maar mag ik er dan niets eens naar gaan kijken bij den bakker?”

„Dat kunt ge doen. Ge moogt twee brooden gaan halen en dan mag Kareltje mee.”

„O, ja, ja,” jubelde Marie. In een ommezien was ze de deur uit om Karel te roepen. „Kom, kleine prummel, we gaan naar den bakker, waar het zoo lekker naar Paaschbrood ruikt!”

Dat behoefde ze waarlijk niet tweemaal te zeggen. De „prummel” was dadelijk klaar en het tweetal begaf zich op weg naar bakker Bade, die tamelijk dicht in de buurt woonde. Ze moesten echter lang wachten, eer ze geholpen werden, want de winkel stond vol menschen en de grooten drongen de kleintjes telkens op zij. Eindelijk riep de goedige bakkersvrouw over de toonbank: „Maar nu gij, kindertjes, ge staat al zoo lang en geduldig te wachten, komt eens wat dichterbij. — Ach, het zijn de kleine Spoomannetjes! Wel, hoe maakt jelui het in de nieuwe woning?”

„We hebben een tuin en dat is onze tuin!” riep Karel op een toon van gewicht.

Vrouw Bade lachte. „Zoo, dat is prettig! Ik heb ook een tuin en als je later plantjes wilt hebben, dan komt ge maar; je kunt ze met plezier krijgen, hoor!”

„Als 't u belieft!” zei Marie, met een schuinschen blik op de Paaschbrooden, die op 't oogenblik eigenlijk meer haar belangstelling trokken dan de plantjes.

Vrouw Bade legde ondertusschen twee gewone brooden neer en schoof het geld in de lade. Toen de kinderen reeds aan de deur waren, riep ze terug: „Zeg kleine, je hebt zoo begeerig naar de Paaschbrooden gekeken, zoudt ge er wel een willen hebben?”

Marie kreeg een kleur. „O, zoo graag,” stamelde ze bedeesd, „ik weet heel niet, hoe het smaakt.”

„Hier is er nog een van gisteren; dat is een groot, maar jelui met je viertjes zult het wel opkrijgen.” Meteen wikkelde zij het brood in een papier en legde het in Marie's mandje. De kinderen waren sprakeloos van verrassing. Ze konden nauwelijks een „dank u!” uitbrengen, maar ijlden als in een droom naar huis, terwijl de bakkersvrouw ze lachend nakeek.

Bijna ademloos stormden ze de kamer binnen. „Moeder, een Paaschbrood!” riepen ze als om strijd en nu ging het aan een vertellen van al wat de vriendelijke bakkersvrouw gezegd en beloofd had. Ook de andere kinderen schaarden zich rond de tafel en keken met open mond naar de verrassing, die, zoo dachten ze, zeker wel erg lekker zijn moest. Moeder Spoorman was niet minder verblijd, vooral daar het haar zoo gespeten had, zelf haar kinderen geen versnapering te kunnen geven. Het Paaschbrood werd zorgvuldig geborgen en eerst den volgenden dag, toen haar man de Paaschgeschiedenis gelezen en met de kinderen besproken had, zei ze: „Man, de Heere Jezus heeft ook bij ons water in wijn veranderd.” Toen kon het viertal, dat zeer goed begreep, wat moeder bedoelde, zich niet langer bedwingen. Eer nog het lekkers uit de kast gehaald was, verklaptten zij reeds het geheim. „Paaschbrood, Paaschbrood!” klonk het en ze dansten op hun stoel van plezier. Voor vader was deze verrassing een aanleiding te meer om den Heere te danken voor Zijn vaderlijken zorg en liefde.

II.

Wat had het jonge goedje genoten in de vacantiedagen! Terwijl vader het betreurde, dat hij zijn vrouw niet in een mooier huis had kunnen binnenleiden en moeder in de eenvoudige omgeving slechts een schrale vergoeding vond voor het gemis van vroegere weelde, gevoelden de kinderen zich in de nieuwe woning even rijk en gelukkig als prinsen en prinsesjes in een vorstelijk paleis. Die „tuin” was hun alles. Zij verblijdden zich nu reeds op de zomervacantie als alles in vollen bloei zou staan en de klimop het priëeltje zou hebben omrankt. Wat zou dat mooi zijn!

Doch nu was de tijd van leeren weer aangebroken. Het ging wel wat „met hangende pootjes” dien eersten morgen na de vacantie, doch 's middags was het al weer heel gewoon. Alleen Marie was, toen zij uit school kwam, wat stiller dan gewoonlijk. Moeder bemerkte het wel, terwijl zij aan het raam zat te naaien, dat het met het huiswerk van haar dochttertje daar aan de groote tafel, niet zoo vlot ging. Telkens keek Marie op en zat ze in gepeins verzonken. Opeens sloeg zij haar boek dicht en kwam naast moeder staan.

„'t Was lang niet aardig, vindt u wel, Moe?”

„Wat, mijn kind?”

Marie stonden de tranen in de oogen, toen ze antwoordde:

„Wel, met dat nieuwe meisje.”

„Met Rachel?”

Marie knikte.

„Vertel mij eens, wat is er gebeurd?” vroeg moeder, terwijl zij haar naaiwerk even liet rusten.

„Toen Rachel van morgen voor schooltijd binnen kwam, wilde zij naast Lina gaan zitten, maar Lina duwde haar op zij en riep: „Niet bij mij, hoor!” De tranen kwamen Rachel in de oogen, sommige kinderen lachten en anderen fluisterden stilletjes. Dat vond ik zoo naar, Moe, en toen dacht ik aan wat u gezegd hebt. Ik nam haar bij de hand en vroeg, of ze bij mij wilde zitten. En toen keek ze mij vriendelijk aan, en schoof naast mij in de bank, terwijl de andere meisjes mij uitlachten.”

Moeder streelde de blonde lokken van haar dochttertje en zei: „Daar hebt ge goed aan gedaan, lieveling. Ge zult nog wel dikwijls ondervinden, dat dit zonder spot niet gaat. Ik ben heel blij, dat ge vriendelijk geweest zijt jegens Rachel.”

„Ja, Moe, ze was ook heusch niet vuil, zooals Lina gezegd had. Tusschen schooltijd bleef ze aldoor bij mij, omdat ze zich niet onder de andere kinderen waagde.”

„'t Is geen wonder,” zei moeder medelijdend. „Waar woont ze?”

„Maar tien minuten hier vandaan, in dat hooge huis, waarvan u altijd zegt, dat u er niet graag zou willen wonen, omdat het er beroekt uitziet.”

„Was Rachel beleefd?”

„Ja, Moe, en ze wist ook veel; ze is lang op een an-

dere school geweest. Lina zei: „op zoo'n gewone, omdat haar grootvader zoo gierig is.”

„Hoe weet Lina dat alles toch?”

„Dat zegt ze niet, maar ik mag haar heel niet meer lijden.”

„Nu, ik hoop ook, dat ge met zulk een onhebbelijk meisje maar niet veel omgaat,” sprak moeder. „Die arme kleine Rachel! misschien heeft ze tot nog toe een eenzaam treurig leven geleid en wil de Heere, dat ze door den omgang met andere kinderen, wat meer plezier heeft. In elk geval moet ge lief en vriendelijk jegens haar zijn. Heeft ze geen moeder meer?”

„Neen, Moe, al lang niet meer en een vader ook niet.”

„Arm kind!”

„Ja, Moe, en dan moet ik u nog iets vertellen, daar zult u wel om lachen. Van middag ging ik met haar naar huis en toen wij aan de deur nog even stonden te praten, keek ze mij aan en vroeg, of ik ook een Jodinnetje was, omdat ik zoo vriendelijk jegens haar was.”

„O, neen,” zei ik, „ik heb den Heere Jezus lief, dien gij zeker niet kent. Toen was het net, of ze schrok en ineens liep ze het huis in. Zou ze niets van den Heiland willen hooren?”

„Misschien heeft haar grootvader het haar verboden.”

Marie zag nadenkend naar den grond; toen kuste zij moeder, maakte met lust haar werk af, en ging den tuin in. Zij kon echter de arme Rachel, die den Heiland niet kende, maar niet vergeten.

Een week later, toen ze weer met moeder alleen in

de kamer was, vroeg zij: „Moe, mag ik Rachel niet eens meebrengen? Zij zou zoo graag onzen tuin eens zien en — en — ze zegt, dat ze u ook wel eens zou willen zien, want ze weet heel niet, wat een moeder is.”

Een medelijdende glimlach speelde om den mond van juffrouw Spoorman. Wat lag er veel in den wensch van dat kind opgesloten! En wat een voorrecht voor haar kinderen, dat zij hun beide ouders nog hadden! Dankbaar sloeg zij den blik naar boven.

„Hebt u het liever niet? vroeg Marie ongeduldig.

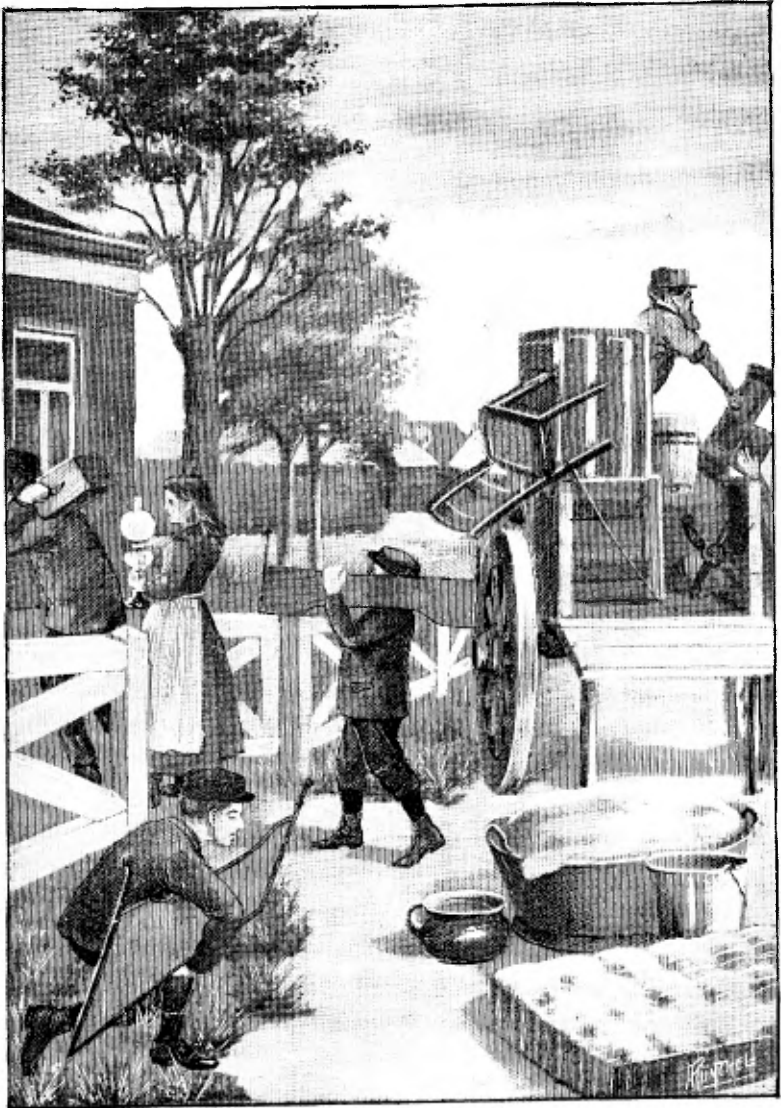
„Wel zeker, lieve schat, ge kunt haar gerust tegen Woensdag uitnoodigen, dan kan zij bij ons koffie drinken en gij kunt samen spelen.”

Marie sloeg de armen om moeders hals en kuste haar. Zij verheugde zich reeds in het vooruitzicht alles aan Rachel te laten zien; haar poppen en boeken, het huis en den tuin.

Reeds den volgenden dag noodigde zij haar vriendin uit en deze vond het heerlijk. 's Woensdagmorgens echter, nog vóór de school begon, stond Rachel half weenend Marie op te wachten. „Zeg,” zei ze, „grootvader wil niet, dat ik met je meega; hij zegt . . de Christenen meenen het niet goed met de Joden en hij wil niet, dat ik je ouders lastig val. Zou ik dat doen?”

„Lastig vallen?” herhaalde Marie teleurgesteld, „ik weet niet eens, wat dat is. Gij moet komen, Rachel.”

Het kind schudde het hoofd. Ze wilde nog wat zeggen, maar het was tijd, ze moesten naar binnen. Toen

Allerlei huisraad wordt naar binnen gedragen.

de school uitging, was Marie's eerste woord: „Zeg, is je grootvader erg boos?”

„Nee, boos niet, maar — ik weet niet — hij ziet er niets vriendelijk uit.”

„Zoo, ik dacht anders, ik moest zelf maar eens naar hem toe gaan, om te vragen, of ge mee moogt. Denkt ge, dat hij het dan goed vindt?”

„Dat zou wel kunnen. Zoudt ge dat werkelijk willen doen? Maar het is niet mooi bij ons.”

Marie lette niet op het laatste gezegde, maar dacht bij zichzelf na over wat ze zeggen zou. Dapper stapte toen het tweetal naar de woning van Schlomer. Drie trappen hoog kwamen zij op een donker portaal. Rachel opende de deur en daar zag Marie plotseling den ouden man voor zich, van wien zij zich geen al te gunstige voorstelling gemaakt had. Samuel Schlomer zat aan de tafel en keek verbaasd op, toen de beide meisjes binnentraden.

„Wat beteekent dat?” vroeg hij tamelijk bits.

„Och toe, mijnheer, mag Rachel van middag niet bij ons komen?”

„Wie noodigt haar uit?”

„Mijn moeder, mijnheer.”

„Kent zij mij?”

„Nee, mijnheer.”

„Dat begrijp ik, want dan zou zij wel anders doen, dan mijn kleinkind bij zich verzoeken,” sprak hij meer tot zich zelf dan tot het meisje. Hij zweeg en ging schijnbaar aan zijn werk.

„Rachel zou bij ons koffie drinken, heeft moeder ge-

zegt," hernam Marie, eenigszins moediger, „en ze wilde ook zoo graag eens zien, wat een moeder is."

Een diepe zucht ontsnapte aan de lippen van den grijsaard. Hij zag vol teederheid naar zijn kleinkind; toch maakte hij nog een tegenbedenking: „Gij veracht een Jodenkind, Rachel gaat niet."

„Zij is mijn vriendinnetje," antwoordde Marie moedig. „Moeder heeft gezegd, dat we niemand mogen verachten."

Schlomer zag haar met verbazing aan.

„Zoo zegt ze dat?" hernam hij na een oogenblik stilzwijgen. — „Zoudt ge graag meegaan, kind?" vroeg hij Rachel aanziende.

„O ja, grootvader, zoo graag! Zij heeft een moeder en broers en in den tuin bloeien viooltjes en . . ."

„Nu goed," viel de oude man haar in de rede, „ge kunt gaan, maar om zes uur moet ge weer thuis zijn."

„Dank u," riepen beiden te gelijk en in een wip waren ze de trap af. Het was door dit oponthoud wat laat geworden, daarom stond moeder reeds ongeduldig bij het tuinhokje op den uitkijk. Toen zij de kinderen zag aankomen, wenkte zij ze uit de verte vriendelijk toe. „Zoo, zijt ge daar, lief kind," sprak zij, Rachel liefkoozend, toen het tweetal naderbij gekomen was. „Komt ge ons een bezoek brengen?"

Rachel wist zoo aanstonds niet wat te antwoorden, maar aan haar gelaat was het wel te zien, dat de vriendelijke woorden van juffrouw Spoorman haar goed deden. Onbeschroomd volgde zij dan ook haar vriend-

dinnetje naar binnen en Marie's moeder dacht onwillekeurig aan de duif van Noach, die geen plaats vond om te rusten, totdat deze de hand uitstrekte en het dier in de ark nam.

Het duurde niet lang, of Rachel had al haar schuchterheid verloren en speelde ook met de andere kinderen, alsof zij ze reeds lang gekend had. Ze voelde zich overgelukkig en had wel altijd in dit gezellige huis willen blijven. De middag ging voorbij onder allerlei genot, en Rachel zou zeker nog lang niet aan vertrekken gedacht hebben, als juffrouw Spoorman niet was komen zegen, dat het tijd was.

„Hè, hoe jammer!” riepen beide meisjes. Rachel werd bijna bedroefd.

„Een anderen keer moogt ge wat langer blijven,” troostte de vriendelijke gastvrouw. „Vraag maar aan grootvader, of ge nog eens spoedig moogt terug komen.”

Marie bracht haar vriendin tot aan het huis en deze ging naar boven. Het was haar, of zij uit het volle licht weer opeens in de duisternis kwam. Tamelijk neerslachtig trad zij de kamer binnen, zoodat grootvader dacht het geraden te hebben. „Nu, hoe was het? Ik denk, dat je de lust wel ineens vergaan is, om bij die menschen te zijn.”

Rachel had het laatste niet goed verstaan of begrepen; daarom antwoordde zij slechts op de eerste vraag en vertelde van al de liefde, die zij ondervonden en van het genot, dat zij gesmaakt had. De oude man scheen met zichzelf verlegen. In gedachten verzonken staarde

hij voor zich uit en mompelde van tijd tot tijd onverstaaubare woorden. Hij zei echter verder niets tot Rachel, maar het scheen, dat hij door haar meedeelingen diep getroffen was. „Ze kennen mij niet,” prevelde hij, „maar ze weten toch, dat ik een Jood ben. Haat een Christen dan den Jood niet? Wat zijn dit dan voor Christenen? Daar zit wat achter, ik moet er meer van weten . . .”

Den volgenden morgen vroeg hij zijn werkvrouw, of zij ook de familie Spoorman kende.

„Natuurlijk!” gaf deze ten antwoord, ten hoogste verwonderd, omdat de Jood anders nooit een woord tot haar sprak, „natuurlijk, òf ik ze ken. De juffrouw was vroeger schatrijk, maar haar broer heeft er alles doorgelapt en moet bovendien schandelijk bedrogen zijn door een . . .”

„Door een Jood,” had ze willen zeggen, doch ze hield dit woord nog tijdig in om Schlomer niet te kwetsen. „Het zijn achtenswaardige lieden,” ging ze voort, „de vrouw is zelfs, ik zou haast zeggen te goed voor deze wereld. Ik wasch bij Spoorman, weet u; daarom ken ik ze zoo goed. De man is vlijtig en de kinderen zijn lief, ik kan niet anders zeggen. Als Rachel daar dikwijls heen gaat, zal haar dit wel goed doen.”

Schlomer zat reeds lang weer over zijn boeken gebogen, maar toch hoorde hij ieder woord, dat de vrouw sprak. Toen zij de kamer verlaten had, bleef hij geruimen tijd in gepeins verzonken. Nu en dan probeerde hij met zijn werk — hij was bezig zijn kasboek in orde te

brengen — voort te gaan, doch het wilde niet vlotten. Eindelijk sloeg hij blijkbaar met weerezin zijn boek dicht, zette beide handen onder het hoofd en wischte zich van tijd tot tijd het klamme zweet van het voorhoofd. Toen zijn kleindochtertje een poosje later binnenkwam, zei hij, zonder haar evenwel aan te zien: „Rachel, ge kunt naar Spoorman gaan, zoo dikwijls gij wilt, ik heb er niets tegen.”

Rachel begreep er niets van. „Wat doet grootvader toch vreemd,” dacht ze, maar de werkvrouw, die wel eens meer een hartelijk woordje met haar wisselde, loste haar het raadsel op door te zeggen: „Ik heb hem verteld, dat de Spoormans zulke goede menschen zijn. Neem het nu maar waar, lief kind, hier is toch niets dan narigheid voor je.”

Van dien tijd af brak er voor Rachel een nieuw leven aan. Het duurde niet lang, of zij was de dagelijksche gast van de familie Spoorman. Zij maakte haar huiswerk met Marie samen, speelde met haar en de jongens, luisterde naar Marie's moeder, als deze wat vertelde en keek haar dan als 't ware de woorden uit den mond. Juffrouw Spoorman bemerkte tot haar innige blijdschap, dat zij de liefde van de arme, verlaten wees had gewonnen. Toen zij op zekeren keer alleen met haar was, vlijde Rachel het hoofd tegen haar schouder en fluisterde zacht: „Lieve moeder.” Diep bewogen liefkoosde de aangesprokene het arme kind en vertelde haar, dat zij een Vader in den hemel had, die haar liefhad, zooals niemand op aarde haar liefhebben kon.

Rachel luisterde met open mond. „O,” zei ze, „in de school spreken ze altijd van den Heere Jezus, die zoo goed is, maar Lina zegt, die is niet voor mij, die is alleen maar voor de Christenen. Is dat dan niet waar, of bedoelt u iemand anders?”

Juffrouw Spoorman schudde afkeurend het hoofd en antwoordde: „Lina weet er niets van; de Heere Jezus is voor allen, die Hem liefhebben en die Hem vroeg zoeken, zullen Hem zeker vinden.”

„Maar waar moet ik Hem zoeken? Ik zou Hem zoo graag kennen. Vertel u mij eens wat van Hem?”

„Hoe gaarne zou ik dat doen, mijn kind; maar wij hebben uw grootvader moeten beloven, nooit met u over ons geloof te spreken, anders zou hij u thuis houden. Gij moet dus wat wachten en dan zullen wij ondertusschen den Heere bidden, of Hij het hart van grootvader veranderen wil.”

Van toen af bad Rachel iederen avond tot den Heere, dien zij nog niet kende, maar van wien zij toch geloofde, dat Hij haar liefhad, of Hij maken wilde, dat zij iets meer van Hem kon hooren.”

Spoediger dan zij of iemand anders dacht, zou haar bede verhoord worden.

III.

De zomer was voorbijgegaan en ook de herfst spoedde ten einde. De velden waren kaal, de boomen ontbladerd, de natuur had haar aantrekkelijkheid verloren. Ook de

jonge Spoormannetjes, die anders met geen stok uit den tuin waren te verdrijven, moesten zich binnenshuis vermaken. Doch nauwlijks vertoonden zich sneeuw en ijs — en dit gebeurde dit jaar al bijzonder vroeg, — of ze vlogen weer uit als dartele vogeltjes, die tegen wil en dank in een kooitje waren opgesloten. Zoo was het dan op den laatsten Woensdag van November. Marie en haar broertjes stonden 's morgens jubelend in het tuintje en al konden ze ook ter nauwernood een handje vol sneeuw bijeenschrapen, toch vonden zij het een genot dit elkaar in 't aangezicht te werpen. 's Middags, toen Rachel ook van de partij was, werd de pret met vernieuwden ijver voortgezet, ja scheen deze zelfs nog grooter te zijn dan 's morgens, want Marie had nu hulp om aan de plagerijen van de jongens weerstand te bieden.

Voor de groote menschen was het buiten echter minder uitlokkend. Er woei een scherpe Noordenwind, die alles verstijfde, zoodat zelfs het weinigje sneeuw de straten vrij glad en gevaarlijk maakte. Toch maakte Samuel Schlomer zich gereed om uit te gaan. Hij had zijn boodschap zoo lang mogelijk uitgesteld, doch nu — het was reeds ver in den namiddag, — scheen hij niet langer te kunnen wachten.

„Gij moet vandaag niet uitgaan, mijnheer Schlomer,” vermaande zijn huishoudster, toen zij zag, dat hij aanstalten maakte om te vertrekken, „het is buiten glad en gij staat niet meer zoo vast op uw voeten.”

„De zaken noodzaken mij,” antwoordde hij kortaf.

„Hm! ge hebt, dunkt mij, geld genoeg,” mompelde de ander; „maar ik begrijp het wel, dat moet altijd nog maar meer worden.”

Zonder verder op haar woorden acht te slaan, begaf de oude man zich op weg. Toen hij de noodige zaken verricht had, keerde hij niet rechtstreeks huiswaarts, maar slenterde nog wat rond, zonder te weten, waarheen hij eigenlijk wilde. Hij gevoelde echter een heimelijke aantrekking tot het eenvoudige huisje, waar zijn kleindochter zoo gelukkig was en waar de menschen woonden, die . . . doch dat was zijn geheim, daar wilde hij liefst niet aan denken. Onwillekeurig liep hij dien kant uit, doch op korten afstand van Spoormans woning bleef hij staan, weifelend, of hij verder gaan zou of terugkeeren.

Juist zag hij in de verte twee meisjes, al glijdend, uit het tuinhokje komen. Rachel ging naar huis en Marie zou haar een eind vergezellen. Doch nauwelijks waren ze op den gladden straatweg gekomen, of Rachel gleed uit en viel met een luiden kreet op den grond. Haar vriendin trachtte haar op te helpen, doch dat viel niet mee.

„Ik kan niet,” jammerde Rachel na een vergeefsche poging om op te staan. Marie stond een oogenblik verlegen, doch op het gezicht van haar vader, die door het venster gezien had, wat er gebeurde, en ijlings kwam toesnellen, was zij gerustgesteld.

„Ge hebt u zeker erg bezeerd, lief kind,” zei mijnheer Spoorman, toen hij merkte, dat Rachel niet kon op-

staan. „Kom, ik zal u helpen en u in huis dragen.”

Meteten nam hij de kleine voorzichtig op en wilde met haar naar binnen gaan, toen hij een hand op zijn schouder voelde. Hij keek om en zag den ouden Schlomer, die inmiddels naderbij gekomen was.

„Mijnheer, het is mijn kleindochter, laat ik ze meenemen naar mijn woning,” vroeg Samuel schuchter.

„Vooreerst is dit onmogelijk,” was het vriendelijk antwoord van den aangesprokene. „Wij weten niet, wat het kind scheelt en mijn woning is het dichtst bij; u moet mij toestaan, dat ik het kind hier binnen breng.”

„Maar ik ben een Jood,” kwam het stroef over de lippen van den grijsaard.

„Dat doet hier niets ter zake. Wilt gij ondertusschen een dokter halen, ga uw gang, maar laat ons niet dralen, dat zou de kleine schaden.”

Daartegen kon de oude man niets inbrengen. De gedachte, dat hij voor zijn kleinkind toch iets doen kon, spoorde hem aan om spoedig de hem aangewezen taak te verrichten. Toch zag hij nog even om en ziende met welk een zorgzaamheid die vreemde man zijn Rachel behandelde, mompelde hij: „Onbegrijpelijk! — God van Abraham! vergeld den Christen deze weldaad.”

Rachel werd intusschen voorzichtig ontkleed en op Marie's bed gelegd. De dokter kwam spoedig, gevolgd door den grijsaard, die verlangend was te weten, wat zijn kleinkind scheelde. Het been was zwaar gekneusd. Voorloopig moest zij stil blijven liggen, later kon ze naar het ziekenhuis gebracht worden.

„Of bij mij,” zei de grootvader.

„Bij u ontbreekt het haar aan de noodige verpleging,” meende de dokter.

Verlegen sloeg de oude man de oogen neer. „Dokter,” sprak hij, „het is pijnlijk voor mij de menschen hier lastig te vallen.”

„Daar is nu niets aan te veranderen,” antwoordde de dokter glimlachend.

Toen trad juffrouw Spoorman op den grijsaard toe en de hand op zijn schouder leggend, sprak zij hartelijk: „Maak u niet ongerust, ik houd veel van Rachel en zal haar gaarne verplegen. Zij heeft geen moeder.”

Schlomer wilde nog iets zeggen, maar de dokter brak het gesprek af met de opmerking: „Nu allen weg; alleen de juffrouw moet mij helpen, het been moet verbonden worden.”

Grootvader ging met de anderen in het aangrenzend vertrek, en hoorde niet alleen iederen kreet van smart, dien het kind uitte, maar ook elk teeder woord, waarmee juffrouw Spoorman de kleine patient trachtte te troosten. Wat er toen omging in zijn ziel, heeft hij zijn leven lang niet kunnen vergeten. Eindelijk werd het stil en trad de dokter de kamer binnen. „Zie zoo,” zei hij, „dat is in orde. Wees nu maar niet bezorgd, grootvader, betere verpleging kan het kind niet hebben.”

De grijsaard zag hem bijna versuft aan. „Dokter, ik ben een Jood, zou het niet beter zijn, dat ik een verpleegster liet komen?”

„Volstrekt niet,” riep mijnheer Spoorman haastig,

het antwoord van den dokter voorkomend. „Mijn vrouw wil nog niet van hulp weten. Met alle liefde zullen wij uw kind verzorgen, alsof het het onze was.”

Nu wist de oude man geen enkele bedenking meer te maken. Hij voelde zich beschaamd; zijn trots was gebroken. Stamelend bracht hij enkele woorden van dank uit en keerde toen schoorvoetend huiswaarts om den volgenden morgen weer terug te keeren, ten einde naar den welstand van zijn kleinkind te vernemen. Zoo deed hij in 't vervolg iederen dag en telkens meer verbaasde hij zich over de hartelijkheid, die Spoorman en zijn vrouw voor hem en zijn Rachel aan den dag legden.

Eens op een morgen nam juffrouw Spoorman hem even terzijde. „Mijnheer Schlomer,” sprak ze, „wij hebben u vroeger beloofd nooit met Rachel over ons geloof te spreken. Nu zou ik u echter willen verzoeken het ons te veroorloven; zij houdt niet op er naar te vragen.”

De oude man zette zich zwijgend op een stoel neer, terwijl groot zweetdruppelen hem op het voorhoofd parelden. „Ik heb dit voorzien,” kwam het eindelijk stotterend over zijn lippen, „en ik heb ondertusschen niet stil gezeten, — ik heb onderzocht, — mijn leven lang heb ik naar den Messias verlangd, — ik weet, dat Hij Israël verlossen zal, — Hij zal vrede brengen — vrede, dien ik nooit gekend heb, maar dien ik zie, dat in uw huis woont — ik ben beschaamd en bekommerd van wege mijn zonden — uw gedrag heeft mij moed gegeven u iets te bekennen, dat mij lang heeft benauwd

— misschien wendt gij u dan verbitterd van mij en mijn kleinkind af — maar ik moet het doen.”

Hij stond op en plaatste zich recht voor juffrouw Spoorman. Zijn oogen hadden een eigenaardigen glans. Blijkbaar deed hij zich geweld aan, toen hij met vaste stem sprak: „Ik ben het, die uw broeder door bedrog een groot deel van zijn vermogen ontvreemd heb.”

„Dat wisten wij reeds geruimen tijd,” antwoordde juffrouw Spoorman plechtig.

Ontsteld zag de grijsaard haar aan. „Hoe?” riep hij uit, „gij wist het en toch keerdet gij u niet af van mij — den bedrieger — uw vijand?”

„Onze Heiland gebiedt ons: „Hebt uw vijanden lief, zegent ze, die u vloeken en bidt voor degenen, die u geweld aandoen.”

Het antwoord bestierf den man op de lippen. Machteloos zonk hij weer op den stoel neer, sloeg de handen voor het gelaat en snikte als een kind.

Juffrouw Spoorman sloeg hem met deernis gade en dankte God in stilte, dat Hij het hart van den man verbrijzeld had.

„Spreek mijn kind van uw Heiland, zooveel gij wilt,” klonk het opeens, „maar ik, arme zondaar, — God van ontferming! — waar berg ik mij?”

„Geloof in Jezus Christus, die zich zelfs over een moordenaar aan het kruis erbarmde. Hij wil ook uw zonden vergeven. Sta op en onderzoek de Schriften, die getuigen van Zijn grenzenlooze liefde en ontferming.”

Met deze en dergelijke woorden trachtte de vrome

vrouw hem moed in te spreken. Eindelijk gelukte het haar hem tot kalmte te brengen. Hij stond op, zag haar vriendelijk aan en sprak: „Vertel uw man, wat er tusschen ons is voorgevallen. Ik heb zelf den moed niet er nogmaals over te beginnen. Is hij er eenmaal op voorbereid, dan zal het mij gemakkelijker vallen, er later op terug te komen. Ik heb in den laatsten tijd bange dagen doorleefd. God zij mij genadig. Bid voor mij!”

Met deze woorden nam hij afscheid en spoedde hij zich huiswaarts, hoofd en hart vervuld met ernstige gedachten, die hem den ganschen dag bezighielden en hem zelfs zijn nachtrust roofden. Als een andere Jacob worstelde hij met God in het gebed om de vergeving zijner zonden, totdat ook voor hem de dageraad opging. Lang hadden de profetiën hem koud en onverschillig gelaten, maar nu was het, of ze door een nieuw en helder licht werden beschenen. Hij vond den Messias, dien hij steeds als een gevloekten kruiseling verworpen had.

In de woning van Spoorman heerschte niet minder groote blijdschap. Man en vrouw verheugden zich in de bekeering van Rachel's grootvader, dien zij dagelijks met open armen ontvingen om met hem te spreken over de groote genade Gods en de liefde van den Zaligmaker. Ook de kleine Rachel, die langzaam maar zeker herstelde, werd nu naar den eisch van haar jeugdigen leeftijd met het Evangelie der zaligheid bekend gemaakt. Grootvader en kleinkind verheugden zich met de ande-

ren in het vooruitzicht van het naderend Kerstfeest, een feest, welks naam bij den ouden man, zoo dikwijls hij dien hoorde, een gevoel van weerzin had opgewekt, maar hem nu als muziek in de ooren klonk.

Ook de kinderen hadden er ditmaal groote verwachting van; want, al begrepen zij er niet alles van, zij konden het den grooten menschen wel aanzien, dat er iets heel bijzonders gebeurd was. Trouwens vader en moeder Spoorman verstonden beiden de kunst, om ook voor zulke jeugdige gemoederen begrijpelijk te maken, wat het was, dat Rachel en haar grootvader den Heere Jezus hadden leeren liefhebben.

Eindelijk braken de lang verwachte feestdagen aan. Rachel was nog wel niet geheel hersteld, maar zij behoefde toch niet meer voortdurend het bed te houden. Op een uitnoodiging van den heer Spoorman had grootvader Schlomer beloofd, reeds 's morgens vroeg zich bij den huiselijken kring te voegen. En de oude man liet niet lang op zich wachten. Als naar gewoonte ging vader Spoorman zijn gezin voor in het gebed, nadat hij de geschiedenis van 's Heilands geboorte gelezen en voor de kinderen verklaard had. Met bijzonderen dank aan God voor Zijn genade, gedacht hij de verandering, die bij den ouden Schlomer had plaats gegrepen en dezen stonden de tranen in de oogen — tranen van geheiligde vreugde — toen hij dacht aan zijn vroeger leven en aan het voorrecht, dat hem nu was ten deel gevallen.

Na het gebed werd aan elk der kinderen een klein Kerstgeschenk overhandigd, waarbij grootvader Schlo-

mer als stille toeschouwer, schijnbaar in gedachten verzonken, tegenwoordig was. Toen dit geschied was, hief de grijsaard het hoofd op en sprak op plechtigen toon: „Lieve vrienden, God heeft groote dingen aan mij gedaan. Door middel van uw liefde heeft Hij mijn zondig hart veroverd. Nu is de beurt aan mij om u te verrassen. Neen, het is geen Kerstgeschenk, dat ik u geef, maar de afdoening van een oude schuld, die mij reeds lang op de ziel brandde. Neem dit als uw wettig eigendom, dat u eenmaal werd ontnomen.”

Voor vader en moeder Spoorman was deze verklaring duidelijk genoeg. Met stomme verbazing zagen zij het aan, dat de oude man hun niet minder dan tienduizend gulden voortelde. „Onmogelijk!” stamelde een: „Hoe kan dat zijn?” stotterde de ander, maar de grijsaard verklaarde beslist, terwijl hij beschaamd de oogen neersloeg: „’t Is nauwkeurig berekend. — Vergeeft mij, zooals God mij vergeven heeft.”

De kinderen begrepen er niets van. Ze wisten nauwelijks, dat al dat papier geld vertegenwoordigde, nog minder hoe groot de som was, waarmee hun ouders plotseling waren verrijkt geworden; dit zou hun later wel aan ’t verstand gebracht worden. Dat oud en jong een blij Kerstfeest vierde, behoeft echter niet gezegd te worden.

Een half jaar later bevindt George Spoorman zich met een vijftal kinderen in den tuin van zijn nieuwe woning. Alles is verfraaid en rozen bloeien er in over-

vloed. „Hier,” zegt hij, terwijl hij twee van de schoonste rozen van den stengel breekt, „hier Marie, breng die aan moeder, en gij, Rachel, breng deze aan grootvader.”

Beide meisjes haastten zich naar binnen om aan de opdracht te voldoen. Moeder neemt het geschenk lachend aan en grootvader, die bij Spoorman in huis woont, laat zich met zichtbaar welgevallen de roos op de borst steken. „Dank je wel, lief kind,” zegt hij, terwijl hij zijn kleindochter aan het hart drukt, „hoe gelukkig, dat wij Christenen zijn!”

„Ja, grootvader,” zegt de kleine, „en dat ik nu niet bang meer behoef te zijn om hardop te zingen:

Jezus, Jezus, Uw naam zij de eer,
Want Gij zijt der menschen en engelen Heer!

